

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR**

1995-yildan nashr etiladi
Yilda 6 marta chiqadi

6-2024

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

A.M.No‘monzoda	
Geosiyosiy kurashlar sharoitida ijtimoiy xavfsizlikni ta‘minlash muammolarining ijtimoiy-falsafiy tahlili	331
F.A.Hamdamiyova	
Bo‘lajak geografiya o‘qituvchilarini o‘quv jarayonida loyiha texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlash mazmuni	334
M.A.Nishonov	
Yangi O‘zbekistonda ichki ishlar organi xodimlari kasb etikasini rivojlantirish asosida vatanparvarlikni tarbiyalash tizimi	338
A.A.Meliqo‘ziyev	
Bo‘lajak pedagoglarda hisobdorlik ko‘nikmalarini rivojlantirishning ijtimoiy va ta‘limiy asoslari	343
S.S.Asatov	
Yangi O‘zbekistonda uchinchi renessans poydevorini qurish jarayonida milliy va umuminsoniy qadriyatlarining zamonaviy ahamiyati	346
D.Q.Majidova	
Jadidchilik harakatining kelib chiqish tarixi va ta‘limoti	351
S.R.Qutlimuratov	
Xorazm jadidlarining ilm-fanga bo‘lgan munosabati	355
N.U.Jamalova	
Globallashuv jarayonida ta‘limning o‘zgarishi va gumanitar fanlarning o‘rni	360
M.A.Matmusayeva	
O‘yinlarning lisoniy talqinida milliy-madaniy tushuncha ifodasi	365
B.B.Xaitbayeva	
Ritmik gimnastikani maktab jismoniy tarbiya tizimiga joriy etishning zamonaviy usullarini ishlab chiqish	368
F.A.Ibroximov	
Talabalarda tahliliy tafakkurni shakllantirish zaruriyati	374
R.B.Tursunov	
O‘quv jarayonlariga axborot texnologiyalarini joriy etish	379
D.B.Toshaliyev	
Oliy ta‘lim talabalarini ma‘naviy-madaniy merosga aksiologik munosabatini rivojlantirishning ijtimoiy ahamiyati va tarbiyaviy xususiyatlari	383
U.Xolova	
Falsafiy tafakkur taraqqiyot bosqichida ma‘rifat davrining boshlanishi. Sharq falsafasida ma‘rifat va ma‘rifatparvarlik harakatlari («Avesto» misolida)	386
S.E.Baymuradova	
Geografiya fanini masofaviy o‘qitishda mobil ta‘lim texnologiyalarining imkoniyatlari	390
B.M.Qandov	
Turor Risqulov siyosiy faoliyatining boshlanishi va mamlakatdagi siyosiy jarayonlarda tutgan o‘rni	394
A.M.To‘rayev	
Ilmiy-tadqiqotchilik faoliyati bo‘lg‘usi kadrlarni kasbiy rivojlantirishdagi muhim omil sifatida	400
A.A.Meliqo‘ziyev	
Bo‘lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning ijtimoiy-pedagogik zarurati	404
J.Sh.Mamayusupov	
Falsafa fanlari asosida bo‘lajak o‘qituvchilarning mustaqil fikrlash madaniyatini rivojlantirishning pedagogik jihatlari	408
Y.S.Sidiqova	
Pedagogikada neyrotexnologiyalar innovatsion vosita sifatida	413
B.X.Karimov	
Ilk uyg‘onish davri Markaziy Osiyo mutafakkirlarining ilmiy–falsafiy merosi va uning jamiyat jivojidagi o‘rni	418
Y.M.Namozova	
Ta‘lim va insonparvarlikka asoslangan “Taraqqiyot strategiyasi” jamiyat barqaror taraqqiyotining manbai sifatida	423

UO'K: 101.1

YANGI O'ZBEKISTONDA ICHKI ISHLAR ORGANI XODIMLARI KASB ETIKASINI RIVOJLANTIRISH ASOOSIDA VATANPARVARLIKNI TARBİYALASH TIZIMI**СИСТЕМА ВОСПИТАНИЯ ПАТРИОТИЗМА НА ОСНОВЕ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ЭТИКИ СОТРУДНИКОВ ВНУТРИШНИХ ДЕЛ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ****THE SYSTEM OF PATRIOTIC EDUCATION BASED ON THE DEVELOPMENT OF PROFESSIONAL ETHICS OF INTERNAL AFFAIRS OFFICERS IN NEW UZBEKISTAN****Nishonov Mirjalol Adxamjonovich**

O'zbekiston Respublikas II V Shaxsiy xavfsizlik bosh boshqarmasi Namangan viloyati bo'yicha boshqarmasi katta tezkor vakili

Annotatsiya

Maqolada ichki ishlar organi xodimlari kasb etikasini rivojlantirishning nazariy asoslari, ichki ishlar organi xodimlari kasb etikasini rivojlantirishning ijtimoiy-falsafiy jihatlarini, ichki ishlar organi xodimlari kasb etikasini rivojlantirish istiqbollari o'rganilgan. Shuningdek, Yangi O'zbekistonda ichki ishlar organi xodimlari kasb etikasini rivojlantirish asosida vatanparvarlikni tarbiyalash tizimi tahlil qilingan.

Аннотация

В данной статье рассматриваются теоретические основы развития профессиональной этики сотрудников внутренних дел, социо-философские аспекты этого процесса и перспективы повышения профессиональной этики в данной области. Также анализируется система воспитания патриотизма на основе развития профессиональной этики среди сотрудников внутренних дел в Новом Узбекистане.

Abstract

This article explores the theoretical foundations for the development of professional ethics among internal affairs officers, the socio-philosophical aspects of this development, and the prospects for enhancing professional ethics within this field. Additionally, it analyzes the system of patriotic education based on the development of professional ethics among internal affairs officers in New Uzbekistan.

Kalit so'zlar: ichki ishlar organi xodimlari, milliy va umuminsoniy qadriyatlar, ijtimoiy qonuniyatlar, an'anaviylik va zamonaviylik, qiyosiy tahlil, analiz va sintez, tizimli va funksional, kasb etikasi, vatanparvarlik.

Ключевые слова: сотрудники внутренних дел, национальные и универсальные ценности, социальные законы, традиционализм и современность, сравнительный анализ, анализ и синтез, системный и функциональный, профессиональная этика, патриотизм.

Key words: internal affairs officers, national and universal values, social laws, traditionalism and modernity, comparative analysis, analysis and synthesis, systemic and functional, professional ethics, patriotism.

KIRISH

Ichki ishlar idoralarining xodimlari o'z tabiatiga ko'ra tarbiyachidirlar, ya'ni jinoyatning oldini olish, oilaviy janjallarni ijobiy hal etish, voyaga yetmagan bolalar bilan ishlash, jamiyatga zarar yetkazuvchi boshqa har qanday zararkunandalar bilan tarbiyaviy ishlarni olib borish ichki ishlar xodimlari kundalik ish faoliyatining ajralmas qismi hisoblanadi. Ichki ishlar idoralari xodimlarining kasb an'analari va urf-odatlarini, xizmat xususiyatlari, normativ hujjatlar va jamoatchilik fikri ular kasb axloqining asosiy manbalari bo'lib xizmat qiladi. Ichki ishlar idoralari xodimlarining kasb axloqi quyidagi vazifalarni bajaradi:

1. Ichki ishlar idoralari xodimlarining kasb axloqi ularning o'z xizmat vazifalarini muvaffaqiyatli bajarishlariga ko'maklashadi.

2. Kasb axloqi ichki ishlar idoralari xodimlarini axloqiy jihatdan tarbiyalab, ularda shijoat, jasurlik, adolat va intizomlilik kabi fazilatlarini shakllantiradi. Ushbu axloqiy xislatlar esa xizmat vazifasini bajarish, jinoyatchilikka qarshi kurash, jamoat tartibini saqlash uchun zarur axloqiy vosita

hisoblanadi.

3. Ichki ishlar idoralari xodimlarining kasb axloqi ichki ishlar idoralarining manfaatlarini jamiyat manfaatlari bilan uyg'unlashtirib turadi.

4. Huquqiy demokratik davlatni bunyod etish ichki ishlar idoralaridan jamoatchilik bilan doimiy hamkorlik qilishni taqozo etadi. Ichki ishlar idoralari xodimlari o'z burchlarini bajarishlari uchun doimo xalqqa tayanishlari zarur, xalqning qo'llab-quvvatlashisiz hech qachon jinoyatchilikning payini qirqish mumkin emas.

5. Ichki ishlar idoralari xodimlarining kasb axloqi ularning xizmat qiyinchiliklari tufayli kasb tanazzuliga uchrashlarining oldini olishga xizmat qiladi.

Vatanga muhabbat siyosiy mafkura emas, balki barkamol axloq va yetuk ma'naviyatdir. Shunga ko'ra, vatanparvarlik tushunchasi tarkibiga kirgan barcha fazilatlar axloqiy qadriyatlar tizimiga ham kiradi. Shu sababli vatanparvarlik o'z mohiyati jihatidan biror hududga, mamlakatga bo'lgan oddiy hurmatdan chuqurroqdir. Vatanga bo'lgan munosabat ma'naviyat darajasiga ko'tarilib, inson faoliyatiga maqsad va yo'nalish berishi - vatanparvarlikdir. Vatanparvarlik ayrim shaxslarning faoliyatida ham ko'rinadi. Biroq bunday faoliyat ijtimoiylashib, ko'pchilikka xos bo'lgan ma'naviyat darajasiga ko'tarilgandagina taraqqiyotning muhim omiliga aylanadi. Vatanparvarlik - bir ijtimoiy, etnik guruhga mansub bo'lgan kishilarning o'z tarixi, tili, madaniyati, urf-odatlarini, milliy obro'si, qadr-qimmatini bilishi, hurmat qilishi, ularga tayanishi, boshqa xalqlarning ham obro'-e'tiborini, manfaatlarini hurmat qila bilishni ifodalovchi ma'naviy fazilatdir.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Kasbiy etikani rivojlantirish masalalari J.Anderson, S.Anisimov, G.Belov, M.Veber, I.Ilin, V.Konev tomonidan tadqiq etilgan. Jamiyatda madaniyatning yoshlar muammosi va bag'rikenglikka oid jihatlari A.Beyli, I. Gerder, E. Orlova, M.Xomyake ilmiy izlanishlarida alohida muammo sifatida olib qaralgan. O'zbekistonda kasbiy etikani rivojlantirishning nazariy-metodologik jihatdan ilmiy o'rgangan faylasuflar qatoriga S.Agzamxodjayeva, J.Tulenov, I.Imomnazarov, I.Jabborov, Y.Jumaboyev, E.Yusupov, S.Shermuxammedov, X.Shayxova, Mahmud Sattor, A.Jalolov, S.Otamuratov, A.Sharipov, J.Yaxshilikov, N.Muxammadiyev, A.Erkayev, O.G'aybullayev, I.Arzimatova, D.Normatovalarni kiritish mumkin. Shuningdek, kasbiy madaniyatni rivojlantirishning ijtimoiy-falsafiy, tarixiy muammolari bilan bog'liq masalalar B.Aliyev, G.Navro'zova, Q.Nazarov, A.Sharipov, H.Salomova, Z.Qodirova, A.Huseynova, M.Voxidova, L.Gadoyeva, Z.Axmedova ilmiy ishlarida tahlil etilgan.

NATIJALAR VA MUHOKAMA

Darhaqiqat, ma'naviyati zaif bo'lgan xalqda vatanparvarlik tuyg'usi kuchli bo'lmaydi. Shu sababli barcha davrlarda bosqinchilar xalqning ma'naviy kamoloti imkoniyatlarini cheklash yo'li bilan uning Vatan haqidagi buyuk tuyg'ularini zaiflashtirish, xalqning vatanparvarlik tuyg'usini kuchaytiradigan kuch ziyolilar ekanligini yaxshi tushungan ajnabiylar bosqinchilar dastavval millatni shu ma'naviy rahnamalaridan mahrum qilishga harakat qilgan va butun.

Jumladan, Q.Nazarov vatanparvarlikni umumbashariy tushuncha sifatida talqin etadi va uni Vatan ravnaqi g'oyasining xususiyatlari bilan bog'laydi: "Vatanparvarlik tarixiy taraqqiyot jarayonida paydo bo'lib, tashqi muhit va davrlar ta'sirida shakllangan, kamolga yetib kelgan ijtimoiy-ruhiy tuyg'udir. U har bir insonning butun umri davomida shakllanib, kengayib va takomillashib boradi. Albatta, inson ulg'ayib, voyaga yetar ekan, u butun Yer yuzi odam bolasi uchun umumiy makon ekanini anglaydi, Ona zamin Quyosh sistemasida inson uchun yagona Vatan ekanini bilib oladi. Shu zaminni asrab-avaylash lozimligini tushunadi. Bunday tasavvurga asoslangan vatanparvarlik umumbashariy tushunchadir".

Pedagog olim M.Quronov "O'zbekiston vatanparvarligi" degan yangi iborani qo'llaydi. "O'zbekiston vatanparvarligi – O'zbekistonni yagonga Vatan sifatida bilish va sevis, uning manfaatlarini himoya qilishga tayyorlik, O'zbekiston tarixini, madaniy merosini hurmat qilish, unga qiziqish, istiqbolga sadoqat, O'zbekistonning kelajagi buyukligiga ishonch, respublika manfaatlarini shaxsiy, guruh, mahalliy, hududiy manfaatlardan ustunligini anglash va namoyon qilish demakdir".

Shuni alohida ta'kidlash zarurki, vatanparvarlik xorijiy ilmiy manbalarda patriotizm (yunon. patriotes – vatandosh, «patris» - Vatan) Vatanga muhabbat, tug'ilib o'sgan yurt bilan bog'liqlik va unga sadoqat sifatida qo'llaniladi. Biroq, patriotizm ko'pincha Vatan dushmanlariga qarshi

ma'naviy-mafkuraviy qurol, xalq milliy o'zligining asosi hamda o'z Vatanining tarixi, madaniyati, qadriyatiga bo'lgan muhabbat sifatida talqin etiladi.

Aslida esa, patriotizmga nisbatan vatanparvarlikning mazmun jihatdan qamrovi ancha keng - u insonparvarlikning nisbatan muayyanlashgan shakli. U, nafaqat o'z vatandoshlari erkini asrash uchun kurash, balki inson ozodligi yo'lidagi xatti-harakatlardir. Shu ma'noda, Vatan himoyasi, bu - inson himoyasi, millat himoyasi. Lekin bu himoya, yuqorida aytganimizdek, faqat jang maydonida emas, balki barcha sohalarida ham namoyon bo'lishi mumkin. Shu ma'noda, vatanparvarlik, vatanni ulug'lashdan tashqari, uning qadr-qimmatini, mustaqilligini himoya qila bilishdir. Vatanparvarlikning ahamiyati Vatan taraqqiyotining eng mas'uliyatli davrlarida yaqqolroq ko'zga tashlanadi. Shu ma'noda, vatanparvarlik - yetuk ma'naviyat hisoblanadi.

Vatanparvarlik ijtimoiy hodisa sifatida ham talqin qilgan. Bu borada E.Qalqanovning izlanishlarini alohida ko'rsatish mumkin. Uning fikriga ko'ra, vatanparvarlik ijtimoiy ong formalarining atributiv xususiyati bo'lib, u jamiyatning korrelyatsion-funksional qonunlar tizimida muhim o'rin tutadi. Chunonchi, vatanparvarlik ijtimoiy ong formalarining atributiv xususiyati sifatida "Vatan" va "vatanparvarlik" tushunchalarining etimologik ma'nolari - ona-yurt va o'z xalqini sevuvchi ma'nolari insonlarga xos tuyg'u - ruhiy hodisa sifatida berilgan. Shuningdek, tadqiqotchi vatanparvarlikni ijtimoiy ongning barcha shakllariga xosligini ta'kidlaydi va vatanparvarlikni tarixiy, ma'naviy, madaniy hodisa sifatida talqin etadi.

Tadqiqotchi E.Qalqanov vatanparvarlik kishining muayyan xalqlar va hududga yaqinlikni his etishi, o'z-o'zini anglashi va ona-yurt, xalqiga vafodorlikning shakllanishi, ularning o'q ildizini esa sadoqat tashkil etishi, sadoqat vatanparvarlikning mavjudlik sharti ekanini aytadi. Chunonchi, vatanparvarlik va baynalmillatlik inson qalbida ona-yurt, xalqiga xos sadoqatning aynan va bir-biridan farq qiluvchi va bir-birlarini taqozo qiluvchi ikki qarama-qarshi tomonlari ekanliklari, shuningdek, vatanparvarlikning falsafiy va tarixiy ongga ham xosligi tahlil qiladi va "vatanparvarlik" tushunchasiga quyidagi ta'rifni beradi: "Vatanparvarlik - muayyan geografik hududda, muayyan jamoa - elat, millat doirasida kishilar ruhiyatida yuzaga keladigan jamiyatning barcha sohalar bilan bog'liq etnogenetik, tabiiy-huquqiy, axloqiy, iqtisodiy va siyosiy, imonlilik his-tuyg'ularidir. U bir qator ijtimoiy ong shakllarining atributiv xususiyatlariga kiradi va muayyan e'tiqod va xatti-harakatning muvofiqlashuvi sifatida amal qiladi. Vatanparvarlik o'ziga xos substansional bir butunlikka ega ruhiy hodisadir".

"Vatanparvarlik" tushunchasining axloqiy mazmuni bilan bog'liq yana bir muhim masala - bu uning milliy g'urur, or-nomus kabi axloqiy meyorlar bilan bog'liq jihatlaridir. Ijtimoiy fanlarga doir o'quv-uslubiy adabiyotlarda vatanparvarlik - xalqimizning qon-qoniga singib ketgan mo'tabar qadriyatlardan birisifatida talqin etiladi. Shuningdek, vatanparvarlik tarbiyasi milliy mafkuraning ajralmas bir bo'lagi bo'lib, harbiy xizmatchilarni shu ruhda tarbiyalash juda muhim masala. Chunki, milliy istiqbol mafkurasining vazifalaridan biri "vatandoshlarimiz tafakkurida o'zlikni anglash, tarixiy xotiraga sadoqat, muqaddas qadriyatlarimizni asrab-avaylash, vatanparvarlik tuyg'ularini kamol toptirish"dan iborat.

Umuman olganda, vatanparvarlik nafaqat nazariy, balki pragmatik xususiyatga ega. Chunki vatanparvarlik so'zda emas, balki amaliy ishlarda namoyon bo'lganidagina taraqqiyotning hal qiluvchi omiliga aylanishi mumkin.

Yangi O'zbekistonda yoshlarda, ayniqsa bo'lajak yosh kadrlarda vatanparvarlik tuyg'usini shakllantirish va kuchaytirish ijtimoiy-axloqiy ehtiyojga aylandi. Bu ehtiyojning ijtimoiy zaruriyatini quyidagicha izohlash mumkin: Birinchidan, o'zbek xalqining o'zligini anglashi, avvalo, yangi jamiyat asoslarini barpo etishga va yurtimizning taraqqiyotini ta'minlashga ko'p jihatdan bog'liq edi. Bu yo'ldagi to'siqlar, qiyinchilik va muammolarni yechishda, xalqning tinchligi va osoyishtaligini asrash uchun odamlarda vatanparvarlik tuyg'usini mustahkamlash zarur edi. Bu tuyg'uga o'zini loyiq deb hisoblaydigan shaxs o'z xalqi va davlatining milliy manfaatlarini nafaqat to'la ifoda etishi va sobitlik bilan himoya qilishi, har qanday g'oya va qarshilikka qaramasdan, ularni ro'yobga chiqarish yo'lida butun borlig'ini bag'ishlashi axloqiy ehtiyojga aylandi. Ikkinchidan, O'zbekiston tarixining eng fojiali, eng og'ir davrlarida ham, o'zbek xalqini o'z e'tiqodidan ayirishga va xiyonat qilishga majbur etilgan paytlar bo'ldi. Bu sharoitda "Vatan menga nima berdi, deb emas, men o'zim xalqim, Vatanim uchun, el-yurt taraqqiyoti va istiqboli uchun nima qilmoqdaman, mustaqilligimizni mustahkamlashga qanday hissa qo'shmoqdaman!" degan vatanparvarlik g'oyasi ilgari surildi. Bu

axloqiy g'oya asosida hech kimdan kam bo'lmagan mustaqil davlatni barpo etishdek maqsadni amalga oshirish uchun to'siq va g'ovlar yengib o'tildi. Buning asosiy sababi O'zbekistonda tug'ilgan, uning zaminida yashayotgan va mehnat qilayotgan har bir kishi, milliy mansubligidan va e'tiqodidan qat'i nazar, respublikamizning teng huquqli fuqarosi bo'lishga munosibdir, degan vatanparvarlik qoidasining amal qilganidir. Bu qoida O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 8-moddasida "O'zbekiston xalqini millatidan qat'i nazar, O'zbekiston Respublikasining fuqarolari tashkil etadi", deb belgilab qo'yilgan.

Uchinchidan, o'zlikni anglash, xalqning g'urur va iftixorini yuksaltirish, qadimiy va boy tarixi, bebaho merosini chuqur o'rganish va kelgusi avlodlarga bezavol yetkazish yo'lida zahmat chekib, el-yurtga xizmat qilish yuksak vatanparvarlikni taqozo etadi. Bunday vatanparvarlikni tariximizning g'oyat xatarli va tahlikali bir vaziyatda o'z hayotini xavf ostiga qo'yib, avlodlarga ibrat bo'ladigan jasorat namunasini ko'rsatgan ajdodlar, mardlik va qahramonlik namunalari namoyon qilgan jangchilar, Vatan uchun ibratli ishlarni amalga oshirgan ziyolilarning ma'naviy fazilatlarini umuminsoniy axloqiy hodisa sifatida baholash mumkin. S.Otamurodovning fikricha, vatanparvarlik "milliy o'zlikni anglash" tushunchasi tarkibiga kirib, u quyidagi: 1) milliy birlikni va boshqa etnoslar mavjudligini anglash; 2) milliy qadriyatlarga: tilga, tugilib o'sgan joyga, madaniyatga (keng ma'noda) ixlosmandlik; 3) vatanparvarlik; 4) milliy mustaqillik va milliy taraqqiyotga intilish; 5) milliy manfaatlarini anglash kiradi.

Bugungi kunda vatanga muhabbat, kelajakka ishonch tuyg'ularini shakllantirish va rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Hayot tajribasi, insonning ilmiy, axloqiy kamoloti, o'z burchi va mas'uliyatini his qilish imkoniyati kuchayib borishi natijasida vatanparvarlik tuyg'usi kundalik axloq meyorlariga, keyinroq borib e'tiqod va imonga aylanadi. Mamlakatda sodir bo'layotgan o'zgarishlarni, uning tarixini, xalqning boy merosini, milliy va umuminsoniy qadriyatlarning tub mohiyatini, respublikamiz imkoniyatlarini chuqur anglagan holda, yuksak istiqbolga erishish yo'lida fidoyilik namunalari ko'rsatmagan kishi haqiqiy vatanparvar bo'lmaydi. Tarixiy madaniy meros esa odamlarda g'ururga asoslangan vatanparvarlik, tuyg'usini uyg'otadi.

Ichki ishlar idoralari xodimlarining kasb axloqi murakkab tuzilishga ega bo'lib, asosan uch tarkibiy qismdan, axloqiy ong, axloqiy amaliyot va axloqiy munosabatlardan tashkil topadi.

Ichki ishlar idoralari xodimlarining axloqiy ongi xizmat jamoalarining manfaatlariga mos keluvchi axloqiy tushuncha, g'oya, qarash, ishonch, tuyg'u, hissiyotlarning bir butun tizimidan iborat bo'lib, kishilarning, xususan, ichki ishlar idoralari xodimlarining jamiyatdagi, kundalik turmushdagi axloqiy faoliyati va xulqi u aks ettiradigan obekt hisoblanadi.

Ichki ishlar idoralari xodimlarining kasb axloqi asoslaridan birini xodimlarining axloqiy amaliyoti tashkil etadi. Ma'lumki, har bir faoliyatda aniq bir maqsadni ko'zlab, tegishli vositalar, usullar orqali harakat qilinadi va ma'lum natijalarga erishiladi. Demak, maqsad, vosita va natijalar inson faoliyatning, jumladan, axloqiy amaliyotning tarkibiy qismlari hisoblanadi.

Ichki ishlar idoralari xodimlarining axloqiy munosabatlari deb ularning aholi guruhlari, mehnat jamoalarida amal qiladigan, qonunlarda buyruqlarda o'z ifodasini topgan va axloq normalari bilan chegaralangan aloqalari, bog'lanishlari, ta'sir va aks ta'sirlari, boshqarishlari va qo'riqlashlariga aytiladi.

Ichki ishlar idoralari xodimlarining huquqiy munosabatlari deb ularning qonunda ko'rsatilgan huquq va burchlarini amalga oshirish yuzasidan barcha fuqarolar bilan bo'ladigan aloqalariga aytiladi. Binobarin, huquqiy munosabat, birinchi navbatda, yuridik normalarni amalga oshirishning, huquq amal qilishining natijasidir. Aynan huquqiy munosabatlar orqali huquq "yashaydi", amal qiladi.

Shunday ekan, ichki ishlar idoralari xodimlarining axloqiy va huquqiy munosabatlari o'zaro uzviy birlikda bo'lib, bu birlik axloq va huquqning ichki ishlar idoralari xodimlari bilan jamiyat, davlat o'rtasidagi o'zaro manfaatlar nisbatini to'g'ri belgilashi ichki ishlar idoralari xodimlarining axloqiy munosabatlari hamda huquqiy munosabatlarining tenglik prinsipi o'rtasida uyg'unlikni ta'minlagan holda, har bir fuqaroning millati, irqi, ijtimoiy kelib chiqishi, egallab turgan mavqeyidan qat'iy nazar, ularga nisbatan bir xil talablar qo'yishadi; ichki ishlar idoralari xodimlarining har bir fuqaroning xulq-atvorini baholashda asosiy mezon - adolat prinsipining talablari asosida yondashishida; axloqiy va huquqiy tarbiyaning eng maqbul vositalaridan biri bo'lgan ishtirak usulidan keng foydalanishlarida yaqqol ko'rinadi.

Manbalar tahlili shundan dalolat beradiki, vatanparvarlik soʻzda emas, balki amaliy ishlarda namoyon boʻlganidagina taraqqiyotning hal qiluvchi omiliga aylanishi mumkin. Murakkab sharoitlarda mustaqilligimizning iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy, maʼnaviy asoslari mustaqamlanayotgan hozirgi kunlarimizda vatanparvarlik eʼtiqodi amaliy ishlarda, fuqarolarning kundalik faoliyatida namoyon boʻlishi ayniqsa katta ahamiyatga ega.

Insonda hech qachon tugallangan vatanparvarlik eʼtiqodi boʻlmaydi. Zero u inson qalbidek murakkab omilga xos qandaydir Tarixiy, ijtimoiy-siyosiy, maʼnaviy taraqqiyotning turli bosqichlari vatanparvarlikning, ona yurtga boʻlgan mehr-muhabbatning yangi-yangi qirralarini keltirib chiqaraveradi. Binobarin, har bir shaxsda Vatan tushunchasining shakllanishi uning maʼnaviy kamoloti va jamiyat rivojlanishi bilan bogʻliq holda takomillashib boradi.

XULOSA

Umuman olganda, vatanparvarlik oʻzbek xalqi maʼnaviyatining ajralmas qismi boʻlgan axloqiy qadriyat sifatida zaruriy maʼnaviy ehtiyoj tarzida uning nazariy asosi quyidagi xususiyatlarga ega deb bilamiz. Shu jumladan, “Vatan” tushunchasi etnik birliklarga nisbatan qoʻllanganda muayyan ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy ahamiyat kasb etadi. Vataniy birlik tarixan shakllangan, inson qalbida ildiz otgan, istiqbol muammolarini chuqur anglash bilan bogʻliq boʻlgan ijtimoiy birlikdir. Inson oʻzining barcha orzu-umidlarini Vatan istiqboli, uning barqarorligi, taraqqiyoti bilan bogʻlaydi. Shu asosda yuzaga kelgan bilimlar, tasavvurlar, eʼtiqodlar va Vatanga boʻlgan munosabatni belgilaydi; vatanparvarlik muayyan millat vakillarini aniq maqsad va manfaatlar yoʻlida birlashtiruvchi umummilliy gʻoya hamdir.

ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. Андерсон Ж. Пространство, время и категории: Лекции по метафизике 1949-1950. - Sydney University Press, 2007
2. Анисимов С. Духовные ценности: производство и потребление. - Москва: Мысль, 1988. -253 с
3. Белов Г. История философия науки. -Москва: Издательский дом МГУ, 2012. -432 с
4. Вебер М. Наука как призвание и профессия // М. Вебер. Избранные произведения. - М.: Прогресс, 1990. - 456 с
5. Жабборов И. Юсак маданият ва ноёб маънавият маскани. -Тошкент: O'zbekiston, 2012. - 316 б
6. Орлова Э. Введение в социальную и культурную антропологию. - Москва: 1994. - 384 с
7. Отмуратов С. Глобаллашув ва миллат. -Тошкент: Янги аср авлоди, 2008. - 204 б
8. Шермухамедов С., А. Очилдиев. Маданият ва цивилизация. -Фарғона, 2000. -42 б